

I. СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	«Основи медичного та соціального страхування»
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумського державного університету
Повна назва структурного підрозділу	Медичний інститут, кафедра громадського здоров'я
Розробники	Сміянов В.А., д.мед.н., проф., зав. кафедри; Сміянова О.І., старший викладач
Рівень вищої освіти	перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	18 тижнів протягом 3 семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких 46 годин становить контактна робота з викладачем (10 годин лекцій, 36 годин практичні заняття), 104 години становить самостійна робота
Мова викладання	Українська мова
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми спеціальності 229 «Громадське здоров'я»
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
Метою викладання навчальної дисципліни «Основи медичного та соціального страхування» є формування системи базових знань з теорії соціального та медичного страхування, засвоєння знань щодо організації та фінансового забезпечення соціального та медичного страхування, вивчення механізму державного регулювання системи соціального страхування, навичок застосування теоретичних концепцій соціального та медичного страхування, роль соціального та медичного страхування в громадському здоров'ї, ознайомлення з категоріальними властивостями соціального страхування, системами та видами соціального забезпечення та страхування.	

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Становлення, розвиток та організаційно-правові засади системи соціального страхування.

Тема 1. Сутність, принципи й роль та становлення соціального страхування.

Поняття та сутність загальнообов'язкового державного соціального страхування. Принципи соціального страхування. Суб'єкти та об'єкти соціального страхування. Визначення страхового стажу, страхового ризику та страхового випадку. Особи, які підлягають соціальному страхуванню, визначення права громадян на забезпечення соціальним страхуванням.

Тема 2. Роль системи соціального страхування в політиці держави.

Роль системи соціального страхування в загальноекономічній політиці держави. Загальна оцінка діючого соціального страхування населення.

Тема 3. Етапи розбудови соціального страхування в Україні.

Історичні аспекти становлення системи соціального страхування в Україні. Етапи її розбудови.

Тема 4. Іноземний досвід у сфері соціального страхування.

Історичні аспекти зародження та становлення світової системи соціального страхування. Моделі світової системи соціального страхування.

Тема 5. Система соціального страхування Бісмарка.

Принципи системи соціального страхування Бісмарка. Джерела фінансування.

Тема 6. Система соціального страхування Беверіджа.

Принципи системи соціального страхування Беверіджа. Джерела фінансування.

Тема 7. Державне управління та регулювання соціального страхування.

Визначення страхових фондів. Структура фондів. Управління страховими фондами. Нормативно-правова база. Забезпечення державним соціальним страхуванням. Види забезпечення. Страхові випадки.

Тема 8. Контроль діяльності фондів соціального страхування в Україні.

Здійснення контролю у сфері соціального страхування. Органи нагляду за діяльністю соціальних фондів. Громадський контроль за діяльністю страхових фондів.

Тема 9. Управління коштами соціального страхування.

Система управління фондами державного загальнообов'язкового соціального страхування. Основні джерела формування та напрями використання коштів фондів державного загальнообов'язкового соціального страхування.

Змістовий модуль 2. Основні складові системи державного соціального страхування.

Тема 10. Страхування тимчасової втрати працездатності (нормативна база).

Суть та значення соціального страхування у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю. Державні та галузеві нормативні акти, що регулюють страхування у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

Тема 11. Страхування тимчасової втрати працездатності (допомога по тимчасовій непрацездатності, види непрацездатності).

Визначення платників соціальних внесків. Визначення термінів сплати збору, штрафних санкцій. Нарахування допомоги по тимчасовій непрацездатності. Види та причини тимчасової втрати працездатності.

Тема 12. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання.

Суть та значення соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та

професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Нормативні акти, регулюючи страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Тема 13. Медичне страхування як система організаційних та фінансових заходів. Обов'язкове медичне страхування.

Суть та значення медичного страхування. Суб'єкти та об'єкти медичного страхування. Організаційна система медичного страхування. Нормативні акти. Обов'язкове медичне страхування. Досвід обов'язкового медичного страхування зарубіжних країн.

Тема 14. Добровільне медичне страхування.

Нормативна база взаємодії лікувально-профілактичних закладів зі страховими компаніями. Механізми фінансових розрахунків відрахувань при добровільному медичному страхуванні. Удосконалення системи медичного страхування.

Тема 15. Страхування на випадок безробіття.

Суть та значення соціального страхування на випадок безробіття. Нормативні акти, регулюючи страхування на випадок безробіття. Визначення платників соціальних внесків. Визначення кола осіб, які не підлягають страхуванню на випадок безробіття згідно з чинним законодавством.

Тема 16. Пенсійне страхування.

Суть та значення пенсійного страхування. Види пенсійного страхування. Платники пенсійного збору. Склад та категорії пенсіонерів. Єдиний соціальний внесок. Діяльність Пенсійного фонду України. Сучасний стан пенсійного страхування. Удосконалення системи пенсійного страхування. Законодавчі та нормативні акти, регулюючи пенсійне страхування. Фактори впливу на функціонування пенсійного страхування.

Змістовий модуль 3. Система недержавного соціального страхування

Тема 17. Недержавне соціальне страхування. Напрямки вдосконалення соціального страхування в Україні.

Необхідність та значення недержавного соціального страхування. Структура недержавного соціального страхування. Контроль за діяльністю недержавних соціальних фондів. Схеми фінансових потоків коштів недержавного соціального страхування.

Розгляд та залучення позитивного зарубіжного досвіду в удосконаленні системи соціального страхування в Україні. Врахування досвіду капіталізації системи соціального страхування та гарантування соціальних виплат. Система соціального страхування у країнах СНД, ближнього та дальнього зарубіжжя.

Тема 18. ПМК.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH 1	Володіти системою базових знань з теорії соціального та медичного страхування, його функцій та принципів.
PH 2	Знати нормативно-правову базу діючої системи соціального страхування, основи її побудови, функціонування і розвитку соціального страхування в державі.
PH 3	Знати особливості видів соціального страхування та діяльності соціальних фондів, основних видів та категорій недержавного соціального страхування.

PH 4	Володіти основами медичного страхування, використовувати зарубіжний досвід медичного та соціального страхування.
PH 5	Вміти використовувати в практичній законодавчій та інструктивній матеріал з питань соціального страхування.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

ПРН 3	Приймати ефективні рішення з урахуванням цілей, ресурсів, законодавчих обмежень
ПРН 12	Розуміти принципи розробки та використовувати у професійній діяльності системи моніторингу і оцінки ефективності інтервенцій, програм та політик в громадському здоров'ї.
ПРН 13	Брати участь у розробці стратегій, політик та заходів з громадського здоров'я, здійснювати ефективну комунікацію у сфері громадського здоров'я з використанням різних каналів та технік комунікації з метою донесення ідей, рішень та власного досвіду до фахівців і нефаківців.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Змістовий модуль 1. Становлення, розвиток та організаційно-правові засади системи соціального страхування.

Л1. Сутність, принципи й роль та становлення соціального страхування. Державне регулювання соціального страхування. Моделі соціального та медичного страхування.

ПЗ 1. Сутність, принципи й роль та становлення соціального страхування.

Поняття та сутність загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Принципи соціального страхування. Суб'єкти та об'єкти соціального страхування.

Визначення страхового стажу, страхового ризику та страхового випадку. Особи, які підлягають соціальному страхуванню, визначення права громадян на забезпечення соціальним страхуванням.

ПЗ 2. Роль системи соціального страхування в політиці держави.

Роль системи соціального страхування в загальноекономічній політиці держави. Загальна оцінка діючого соціального страхування населення.

ПЗ 3. Етапи розбудови соціального страхування в Україні.

Історичні аспекти становлення системи соціального страхування в Україні. Етапи її розбудови.

ПЗ 4. Іноземний досвід у сфері соціального страхування.

Історичні аспекти зародження та становлення світової системи соціального страхування. Моделі світових систем соціального та медичного страхування.

ПЗ 5. Система соціального страхування Бісмарка.

Принципи системи соціального страхування Бісмарка. Джерела фінансування. ПЗ 6. Система соціального страхування Беверіджа.

Принципи системи соціального страхування Беверіджа. Джерела фінансування.

ПЗ 7. Державне управління та регулювання соціального страхування.

Визначення страхових фондів. Структура фондів. Управління страховими фондами.

Нормативно-правова база. Забезпечення державним соціальним страхуванням. Види

забезпечення. Страхові випадки.

ПЗ 8. Контроль діяльності фондів соціального страхування.

Здійснення контролю у сфері соціального страхування. Органи нагляду за діяльністю соціальних фондів. Громадський контроль за діяльністю страхових фондів.

ПЗ 9. Управління коштами соціального страхування.

Система управління фондами державного загальнообов'язкового соціального страхування.

Основні джерела формування та напрями використання коштів фондів державного загальнообов'язкового соціального страхування.

Змістовий модуль 2. Основні складові системи державного соціального страхування.

Л 2. Страхування тимчасової втрати працездатності та страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання.

ПЗ10. Страхування тимчасової втрати працездатності (нормативна база).

Суть та значення соціального страхування у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю. Державні та галузеві нормативні акти, що регулюють страхування у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

ПЗ 11. Страхування тимчасової втрати працездатності (допомога по тимчасовій непрацездатності).

Визначення платників соціальних внесків. Визначення термінів сплати збору, штрафних санкцій. Нарахування допомоги по тимчасовій непрацездатності. Види та причини тимчасової втрати працездатності.

Тема 12. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання.

Суть та значення соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Нормативні акти, регулюючи страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Л 3. Медичне страхування та перспективи його розвитку в Україні

ПЗ 13. Медичне страхування як система організаційних та фінансових заходів. Обов'язкове медичне страхування.

Суть та значення медичного страхування. Нормативні акти. Суб'єкти та об'єкти медичного страхування. Організаційна система медичного страхування. Обов'язкове медичне страхування. Досвід обов'язкового медичного страхування зарубіжних країн.

ПЗ 14. Добровільне медичне страхування.

Нормативна база взаємодії лікувально-профілактичних закладів зі страховими компаніями.

Механізми фінансових розрахунків відрахувань при добровільному медичному страхуванні. Удосконалення системи медичного страхування.

Л 4. Державне страхування на випадок безробіття.

ПЗ 15. Державне страхування на випадок безробіття.

Суть та значення соціального страхування на випадок безробіття. Нормативні акти, регулюючи страхування на випадок безробіття. Визначення платників соціальних внесків. Визначення кола осіб, які не підлягають страхуванню на випадок безробіття згідно з чинним законодавством.

Л 5. Пенсійне страхування в Україні.

Тема 16. Пенсійне страхування в Україні.

Суть та значення пенсійного страхування. Соціальна роль пенсійного страхування. Види пенсійного страхування. Платники пенсійного збору. Склад та категорії пенсіонерів.

Єдиний соціальний внесок. Діяльність Пенсійного фонду України. Сучасний стан пенсійного страхування. Удосконалення системи пенсійного страхування. Законодавчі та

нормативні акти, що регулюють пенсійне страхування. Фактори впливу на функціонування пенсійного страхування (медичні, демографічні, соціальні).

Змістовий модуль 3. Система недержавного соціального страхування.

Тема 17. Недержавне соціальне страхування. Напрямки вдосконалення соціального страхування в Україні.

Необхідність та значення недержавного соціального страхування. Структура недержавного соціального страхування. Контроль за діяльністю недержавних соціальних фондів. Схеми фінансових потоків коштів недержавного соціального страхування.

Розгляд та залучення позитивного зарубіжного досвіду в удосконаленні системи соціального страхування в Україні. Врахування досвіду капіталізації системи соціального страхування та гарантування соціальних виплат. Система соціального страхування у країнах СНД, ближнього та дальнього зарубіжжя.

Тема 18. ПМК.

7.2 Види навчальної діяльності

Аудиторна робота (лекції та практичні заняття) та індивідуальні завдання. Індивідуальне завдання:

НД 1. Завдання реферативного та аналітично-оглядового характеру.

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

- МН1. проблемні лекції та лекції-візуалізації
- МН2. практичні заняття;
- МН3. практико-орієнтоване навчання
- МН4. обмін думками (think-pair-share)
- МН5. аналіз конкретних ситуацій (Case-study)
- МН6. самостійну роботу студентів

Лекції надають студентам матеріали з стосовно соціального та медичного страхування, організації та фінансового забезпечення соціального та медичного страхування, механізму державного регулювання системи соціального страхування, ролі соціального та медичного страхування в громадському здоров'ї. Лекції доповнюються практичними заняттями, що надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах. Практико-орієнтоване навчання передбачає здатність студентів використовувати набуті під час лекцій та самостійних робіт знань, які допомагають у майбутньому на вищому рівні оцінювати стан забезпечення системи охорони здоров'я в Україні, її тенденції та напрямки розвитку. Самостійному навчанню сприятиме підготовка до лекцій, практичних занять, а також робота для підготовки презентацій, що будуть представлені під час практичних занять, а потім проаналізовані, обговорені та використані для збільшення аналітичного потенціалу студентів та їх кругозору. Під час підготовки до презентацій та доповідей на визначені програмою теми за результатами практико-орієнтованого навчання студенти розвиватимуть навички самостійного навчання, швидкого критичного мислення, синтезу та аналітичного мислення.

ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 8. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 10. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

СК 1. Здатність критично осмислювати та застосовувати сучасні теорії, концепції, принципи, методи, методики та технології сфери громадського здоров'я.

СК 7. Здатність проводити ефективну комунікацію у сфері громадського здоров'я з використанням сучасних каналів та технік комунікації.

СК 8. Здатність формувати і вдосконалювати у інших осіб спеціальні знання і навички у сфері громадського здоров'я.

СК.11 Здатність враховувати комерційний та економічний контекст при управлінні проектами та відповідати за прийняті рішення.

СК 12. Здатність використовувати на практиці системи моніторингу і оцінки ефективності інтервенцій, програм та політик в громадському здоров'ї.

СК 13. Здатність впроваджувати, засновані на доказах стратегії, політики та інтервенції громадського здоров'я із залученням зацікавлених сторін.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Під час оцінювання засвоєння кожної теми з дисципліни за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-бальною («5», «4», «3», «2») з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання з дисципліни.

Враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент отримує оцінку з кожної теми. Викладач проводить опитування кожного студента у групі на кожному занятті і виставляє оцінку в журналі обліку відвідувань та успішності студентів за традиційною шкалою («5», «4», «3», «2»). Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і передбачають здійснення контролю теоретичної та практичної підготовки.

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається, як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали згідно зі шкалою перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали.

Оцінювання дисциплін, що завершуються підсумковим модульним контролем (ПМК)

- Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті.
- Оцінка за дисципліну визначається як сума підсумкового балу за поточну навчальну діяльність та балу за підсумковий модульний контроль і виражається за багатобальною шкалою.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність за семестр для допуску до ПМК– 120.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність за семестр для допуску до ПМК– 72 бали.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього

арифметичного. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою відповідно до таблиці 1:

Таблиця 1.

Перерахунок середньої оцінки за поточну успішність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються ПМК (диф. заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	120	4,29	103	3,58	86
4,95	119	4,25	102	3,54	85
4,91	118	4,20	101	3,49	84
4,87	117	4,16	100	3,45	83
4,83	116	4,12	99	3,41	82
4,79	115	4,08	98	3,37	81
4,75	114	4,04	97	3,33	80
4,70	113	3,99	96	3,29	79
4,66	112	3,95	95	3,25	78
4,62	111	3,91	94	3,20	77
4,58	110	3,87	93	3,16	76
4,54	109	3,83	92	3,12	75
4,50	108	3,79	91	3,08	74
4,45	107	3,74	90	3,04	73
4,41	106	3,70	89	3	72
4,37	105	3,66	88	Менше 3	Недостатньо
4,33	104	3,62	87		

➤ **Максимальна кількість балів**, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

➤ Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 60% від максимальної суми балів за ПМК.

Мінімальна кількість балів, яку студент повинен набрати за ПМК становить 48.

➤ До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які впродовж навчального періоду виконали усі види запланованої навчальної роботи, відпрацювали всі пропущені заняття та за результатами поточної успішності набрали не менше 72 балів.

• У випадку, коли поточна успішність студента нижче 72 балів, студент має отримати допуск до ПМК (згідно до регламенту, затвердженому на кафедрі). Допуск проводиться у вигляді контролю за базою питань, що висвітлюють всі основні теми дисципліни. Студент отримує допуск до ПМК у випадку, коли він надав правильні відповіді більш ніж на 60% питань, його поточний бал підвищується до «72».

➤ Оцінка за ПМК виставляється за традиційною 4-бальною шкалою і конвертується у 200-бальну (таблиця 2).

Таблиця 2.

Відповідність результату успішності в балах до системи традиційного оцінювання

Поточна успішність	Підсумковий модульний контроль	Оцінка з дисципліни	4-х бальна шкала
102 - 120	80,0	170–200	5 (відмінно)
84,0 – 101,9	64,0	140–169,9	4 (добре)
72,0 – 83,9	48,0	120–139,9	3 (задовільно)
Менше 72	0	Менше 120	2 (незадовільно)

➤ **Оцінка з дисципліни**, яка завершується ПМК визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність (не менше 72), та балів за виконання ПМК на останньому занятті

(не менше 48). Заходи по перескладанню підсумкового семестрового контролю з метою підвищення позитивної оцінки не передбачені.

- У випадку, коли студент отримав незадовільну оцінку за ПМК, він повинен перескласти його на 19/21-му тижні у вигляді тестування. У цьому разі максимальна оцінка, яку може отримати студент за ПМК - «3».
    - Оцінка з дисципліни, яку студент отримує на 19/21-му тижні після перескладання ПМК, визначається як сума балів за поточну успішність та 48 балів за ПМК.
  - У разі, коли студент не пересклав ПМК на 19/21-му тижні - друге перескладання проводиться у вигляді тестування в присутності комісії. Максимальна оцінка, яку студент може отримати за ПМК - «3».
    - Після другого перескладання ПМК всі поточні бали, які отримав студент з дисципліни, анулюються. Загальна оцінка за дисципліну, яку студент може отримати після 3-го перескладання ПМК не може бути більше «3», що відповідає 120 балам.
- Студент повинен перескласти ПМК до початку наступного семестру.

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

За дисципліною передбачені такі методи поточного формативного оцінювання: опитування та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладачів в процесі виконання практичних завдань, обговорення, експрес-тестування, аналіз та взаємооцінювання студентами виконаних практичних завдань, презентацій та доповідей, виконаних в ході самостійної роботи з більш глибоким опрацюванням матеріалу

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі усних та письмових опитувань, індивідуальних презентацій та колективних дискусій. Всі роботи повинні бути виконані самостійно. Індивідуальні завдання, схожі між собою, будуть відхилені.

Оцінка студента формується таким чином:

1. ПМК (тести, задачі) 48-80 балів;
2. оцінка за поточні практичні завдання (тести, усні опитування) 72-120 балів.
3. Індивідуальні завдання (реферати, доповіді, участь та виграш у олімпіадах та змаганнях) – додаткові 4-8 балів.

Форма підсумкового контролю – підсумковий модульний контроль, що проводиться у письмовій формі.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання	Навчальний процес потребує використання графічних засобів, технічних засобів, мультимедіа, комп'ютерів та програмного забезпечення, медичних приміщень
10.2 Інформаційне та навчально- методичне забезпечення	Основна література: <ol style="list-style-type: none"> 1. Безугла В. О., Загірняк Д. М., Шаповал Л. П. Соціальне страхування: навч. посібник - К.: Центр учбової літератури, 2015. - 208 с. 2. Волощук Г.О., Пасічник Ю.В., Прямухіна Н.В. Фінансові фонди соціального спрямування в Україні: бюджетні, страхові, пенсійні[Текст]: Навчальний посібник.- Київ: Центр навчальної літератури, 2016. – 184 с.

3. Кириленко О.П. Соціальне страхування : підруч. / за ред. О. П. Кириленко та В. С.Толуб'яка. – Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2016. – 516 с.
4. Юрій С.І., Шаварина М.П., Щаманська Н.В. Соціальне страхування[Текст]: Підручник. – К.: Кондор. – 2017. – 464 с.
5. Кропельницька С.О., Солоджук Т.В. Соціальне страхування: навч. посіб. /С.О.Кропельницька, Т.В.Солоджук.– [Вид. 2-е, доп. та пероб.] – Івано-Франківськ: ПП Бойчук, 2017. – 326 с.

Допоміжна література:

6. Внукова Н.М., Кузьминчук Н.В. Соціальне страхування: Кредитно-модульний курс[Текст]. Навч. посіб.-К.:Центр учбової літератури, 2010.-412с.
7. Григораш Г.В., Олійник В.Я., Субачов У.Т. Системи соціального страхування зарубіжних країн[Текст]. Навчальний посібник.-К: Центр учбової літератури, 2010.-144с.
8. Конопліна Ю.С. Соціальне страхування [Текст]: Навчальний посібник. - Суми:ВТД «Університетська книга», 2012.-224с.
9. Мальований М. І., Соціальне страхування : навч. посіб. / М. І. мальований, П. К. Бечко, В. П. Бечко. – К. : Центр навч. л-ри, 2012. – 496 с.
10. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV зі змінами.
11. Інструкція про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян // Наказ Міністерства охорони здоров'я України.
12. Інструкція про порядок надходження, обліку та витрачання коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності // Постанова Правління Фонду № 66.
13. Інструкція про порядок розрахунку і сплати підприємствами, організаціями, установами і громадянами збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, інших платежів, а також облік їх надходжень до Пенсійного фонду України // Постанова правління Пенсійного фонду України.
14. Про загальнообов'язкове державне пенсійне забезпечення. Закон України зі змінами та доповненнями.
15. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві і професійні захворювання, які викликали втрату працездатності Закон України № 1105 – XIV.
16. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття. Закон України № 1533-III.
17. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами,

зумовленими народженням та похованням. Закон України № 2240-III.

18. Про затвердження переліку професійних захворювань. Постанова КМУ № 1662
19. Про затвердження Порядку видачі і зразка посвідчення про загальнообов'язкове соціальне страхування. Постанова КМУ № 1306
20. Про затвердження Порядку визначення страхових тарифів для підприємств, закладів і організацій на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві і професійного захворювання. 21. Постанова КМУ № 1423.
21. Про заходи щодо впровадження персоніфікованого обліку відомостей системи обов'язкового державного пенсійного страхування. Указ Президента України - № 794.
22. Про заходи щодо поетапного впровадження у Пенсійному фонді автоматизованого персоніфікованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Постанова Кабінету Міністрів України - № 832.
23. Про Єдиний соціальний внесок. Закон України.
24. Про недержавне пенсійне забезпечення. Закон України.
25. Про основні напрями реформування пенсійного забезпечення в Україні: Указ Президента України - № 291/98.
26. Про питання загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві і професійного захворювання, яке викликало втрату працездатності. Постанова КМУ № 74 зі змінами та доповненнями.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/110514>
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2240-14>
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>
www.management.com.ua. www.ukrstat.gov.ua